

[Ejler Koch.]

er nu på en lang række områder ud fra primitive effektivitetsmålsætninger billigere, og det var det, politiet kunne påvise. Det var derfor ikke regeringen, men dette folketing, der vedtog centraliseringen af politiet, og ansvaret ligger derfor lige så meget i denne sal, som det ligger hos regeringen.

Så vil jeg godt sige nogle enkelte ting om ekspropriation og ikke-ekspropriation. Man kan være modstander af ekspropriation af politiske grunde, men man kan ikke komme og hævde, at ekspropriation til boligformål er i strid med grundloven. Ekspropriation til boligformål er godkendt af højesteret ved en højesteretsdom fra 1948. Jeg kan ikke huske det nøjagtige sidetal, det er mange år siden, jeg har beskæftiget mig med det, men ved en konkret ekspropriationssag på Frederiksberg har højesteret accepteret ekspropriation til boligformål. Man kan have den overbevisning, at det ikke er politisk ønskeligt, men man kan ikke påberåbe sig, at almenvellet ikke også skulle kræve, at folk fik menneskeværdige boliger at bo i. Det er politik, det har ikke noget med jura at gøre.

Den anden ting, jeg vil sige, er, at der er lagt alt for megen psykologi i denne ekspropriation. Ekspropriationen er ikke noget, der skal bruges, ekspropriationen er et instrument, som skal lette forhandlingerne i jordkøbssituationen, og derfor tror jeg ikke, at vi kommer uden om også at have dette middel, ikke som et væsentligt middel, men som et middel blandt andre til at realisere vores planlægning.

Så vil jeg godt sige til fru Jytte Røge, at for det første glædede det mig, at fremskridtspartiet accepterede by- og landzoneovens eksistens som et vigtigt planlægningsinstrument. Det håber jeg betyder, at fremskridtspartiets tanker om at ophæve by- og landzoneoven, som simpelt hen er fundamentet for dansk planlægningslovgivning, er lagt på hylden.

Så vil jeg som det andet sige, at fru Jytte Røge ville ikke være med til at forringe ejendomsretten. Nej, men netop derfor er det også klogt at være med til en aktiv planlægningslovgivning, for planlægningslovgivningen forringer ikke ejendomsretten; i virkeligheden styrker planlægningslovgivningen ejendomsretten ved, at man har en re-

guleret udnyttelse af arealerne, og folk ved, hvad det er, der sker dér, hvor de bor, og dér, hvor de ønsker at bosætte sig. Det er ikke en forringelse, men en forbedring af ejendomsretten at have en effektiv planlægningslovgivning. Det kniber måske en gang imellem helt med forståelsen herfor.

**Gunner Baunsgaard (RV):**

Jeg opbrugte min tid i første omgang og kom knap igennem de tanker, jeg havde, og jeg havde også nogle få spørgsmål, som jeg godt ville have stillet. Men jeg vil gerne benytte lejligheden til nu at sige ministeren tak for redegørelsen, dér er i hvert fald noget at bygge på.

Men jeg vil gerne stille det spørgsmål, om ministeren tror, det er muligt at bremse de nævnte 3 store byers vækst. Hvis de økonomiske midler og de økonomiske kræfter gør en sådan udvikling tiltrækkende, tror jeg, det vil ske, og jeg tror ikke, vi har nogen lovgivning, der kan forhindre dette.

Jeg kan allerede nu forstå, at ministeren må give noget køb med hensyn til 15 km grænsen. Den kan måske nok holde i størstedelen af landet, men tror ministeren, at der er mulighed for at fastholde de kommunale centre, som er nævnt, og vil der være mulighed for nu en tid i hvert fald at stoppe nedlæggelsen af de servicemuligheder, som har været almindelige i de mindre samfund, indtil landsplanlovene er helt på benene?

Jeg er glad for, at ministeren er opmærksom på, at sektorplanlægningen kan være det svageste led, og jeg tager det som et håndslag på, at det er noget, man er opmærksom på og vil arbejde med.

I redegørelsen nævner ministeren mange smukke ting og set fra vores side også rigtige ting, men i mange tilfælde går det jo på tværs af faglige synspunkter. Vil ministeren tage denne kamp op?

Så vil jeg gerne i forbindelse med denne debat spørge: hvornår forventer ministeren at planlægningslovene kan være en realitet? Der kan i mellemtiden opstå problemer, som meget vanskeligt lader sig løse og kan blive årsag til mange kedelige tovtrækkerier. Derfor var det nok rart ligesom at have et ord for, hvornår man kunne tænke sig at lovene var en realitet.